

2.3.2017

Toimialojen tilannekatsaus, kevät 2017
Toimialapäällikkö Pasi Loukasmäki, ELY-keskus

Biotalouden tavoitteiden toteutuminen vaatii lisää kannattavuutta perusteellisuuteen

Biotalouden ydin ja mahdollistaja on mekaaninen metsäteollisuus eli puutuoteteollisuus. Metsätalouden tulosta 70–80 % tulee mekaanisen metsäteollisuuden ostoista metsänomistajilta. Jotta biotalouden tavoitteet voidaan saavuttaa, puuteollisuuden kannattavuuden, kilpailukyyn ja toimintaedellytysten on oltava kunnossa.

Biotaloudella on pitkällä aikavälillä hyvät mahdollisuudet nousta Suomessa merkittävimäksi toimialaksi ja taloudellisen hyvinvoinnin tuojaksi. Lyhyemmällä aikavälillä on kuitenkin ratkaistava merkittäviä kehittämishaasteita perusteellisuudessa. Että kehittyminen olisi mahdollista, on metsätalouden ja puutuoteteollisuuden kilpailukyky ja taloudellinen asema saatava vahvemmaksi.

Metsätaloudessa kuitupuun heikko kysyntä ja alhainen hinta jo osittain viivästyttävät ensivaiheen metsähoitotöitä, mikä uhkaa metsien järkevää hoitoa. Metsätaloutta ylläpitää se, että sahat ostavat tukkeja, mutta kuitu- ja energiapuulle on saatava lisää kysyntää, että kokonaisvaltainen tuottava metsätalous on mahdollista.

Puun ensiasteen jalostuksessa, kuten sahauksessa, on ongelmana sivutuotteiden heikko kysyntä ja hintataso. Monen sahan piha-alueet täyttyvät kuoresta ja purusta, koska järkevää käyttökohdetta ei nykyisellä hintatasolla ja käyttömäärillä löydy. Tähän vaikuttaa osaltaan myös valtion harjoittama energiapolitiikka kuten metsähakkeen tuotantotuki.

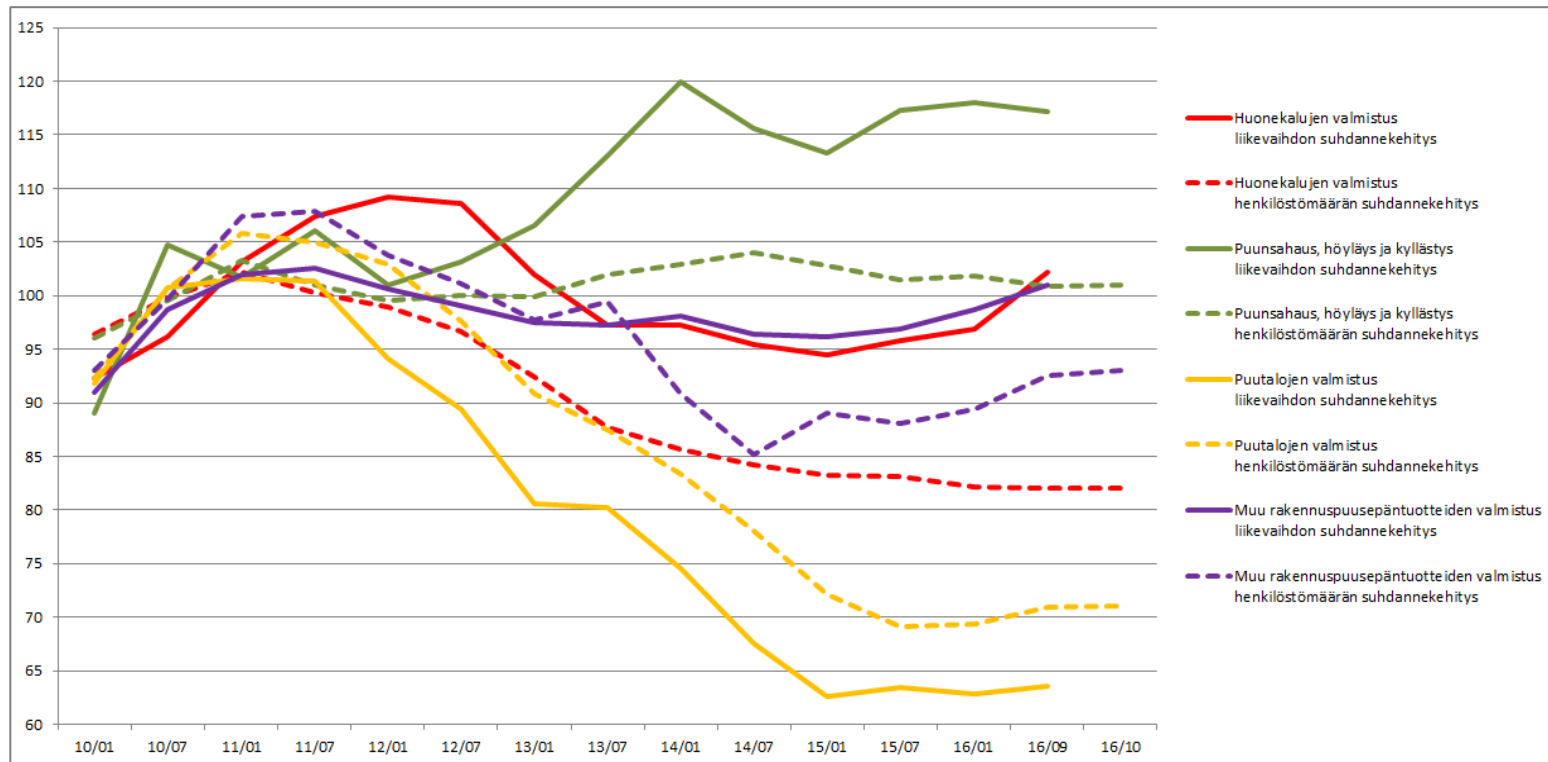
Pian käynnistyvä Äänekosken biotuotetehdas korjaa kuitupuun kysyntää. Toivottavasti vastaavanlaista kuitupuun lisäkäyttöä syntyy Suomeen lisää. Aiheesta on menossa useita selvityksiä, ja metsien kasvutahti mahdollistaisi Suomeen useammankin biotuotetehtaan. Uudet biotuotetehtaat korjaisivat myös sahojen sivutuoteongelmaa.

Liikevaihdon ja henkilöstömäärän suhdannekehitys puutuoteteollisuudessa näkyy oheisessa kuvassa. Liikevaihdon indeksi on kasvanut merkittävästi vain puun sahaus-, höyläys- ja kyllästystoiminnassa TOL 161. Indeksi on laskenut merkittävästi puutalojen valmistuksessa TOL 16231. Huonekalujen valmistuksessa ja muissa rakennuspuusepäntuotteissa liikevaihdon indeksi on pysynyt lähes samalla tasolla, mutta viime vuosina suunta on ollut nousussa.

Henkilöstömäärän indeksi on ollut laskeva sahaustoimialaa lukuun ottamatta. Eniten indeksi on laskenut puutalojen valmistuksessa. Toimialan indeksi on ainoa, jonka liikevaihdon indeksi on vielä alempana kuin henkilöstömäärän indeksi.

Kuviossa esitetyillä toimialoilla on tapahtunut tuottavuuden nousua, koska henkilöstömäärä on laskenut selvästi liikevaihdon indeksistä enemmän. Kilpailu puuteollisuudessa on kuitenkin kovaa, ja yritysten taloudelliset tulokset eivät ole kehitymisestä huolimatta muun teollisuuden tasolla.

Jalostetuimpien tuotteiden suurin haaste on puurakentamisen säädösten purkaminen. Puurakentaminen olisi kasvussa, mutta järkevää tuotekehitystä on vaikeaa tehdä Suomessa, koska rakennusmääräykset heikentävät kilpailukykyä tarpeettomasti. Määräykset myös edellyttävät asioita, kuten rakenteiden suojuuksia, joita kilpailijamaissa ei ole. Jos puurakentamisen tuotteita aiotaan kehittää vientituotteiksi, pitää rakentaminen saada kilpailukykyiseksi ensin Suomessa, ja sen jälkeen kansainvälisesti. Nykyinen rakennusmääräysten päivittämisen tahti ei ole riittävä kehityksen tukemiseen. Puurakentamisen määräysten purku on todettu merkittävimäksi kehittämistoimenpiteeksi ja alaa edistäväksi asiaksi muun muassa hallitusohjelmassa. Nykyiset muutokset ovat oikean suuntaisia, mutta eivät vielä ratkaise alan kehittymistä estävien rasitteiden purkautumista.

Kuva 1. Liikevaihdon ja henkilöstömäärän indeksin kehitys puun sahaus, höyläys ja kyllästys sekä huonekalujen, puutalojen ja rakennuspuusepäntuotteiden valmistuksessa vuosina 2010–10/2016. Vuosi 2010 = 100 (Lähde: Tilastokeskus)

<https://twitter.com/LoukasmakiP>

pasi.loukasmaki@ely-keskus.fi puh. 0295 023 568

Kainuun ELY-keskus, Kalliokatu 4, 87100 KAJAANI